

Gemeente Teylingen
Domein Maatschappelijke Ontwikkeling /
Team Sport en Bewegen
T.a.v. Dhr. R. Coli

Per e-mail: R.Coli@HLTsamen.nl

Tien organisatieadvies bv
Schelmseweg 1
6861 WP Oosterbeek

026 339 13 52
www.tienorganisatieadvies.nl

IBAN NL08 RABO 0153 2796 99
Btw NL821656272B01
KvK 09211142

Oosterbeek, 27 januari 2021

Betreft: Sassenheimse Tennisvereniging
Kenmerk: Second opinion STV

Geachte heer Coli,

Conform afspraak doe ik u hierbij mijn beoordeling toekomen van de behoefte om twee of meer extra tennisbanen te realiseren bij de Sassenheimse Tennisvereniging, hierna te noemen: STV.

Aanleiding

In opdracht van STV heeft de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) in samenwerking met Brilllemans Marketing een toets van de capaciteitsbehoefte van STV uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn omschreven in de "Prognose ledenontwikkeling en baanbehoefte STV", KNLTB, 21 december 2020. De gemeente heeft behoefte aan een second opinion hierop en heeft hiertoe, naast de prognose, de volgende informatie beschikbaar gesteld.

- 2014-12-18 "KNLTB advies en Kragten aantal banen" bijlage bij raadsvoorstel
- Ledenontwikkeling STV 2010-2019 naar leeftijdscategorie
- Overzicht tennisbanen gemeente Teylingen

Analyse

Na kennisname van de prognose en overige informatie heb ik deze geanalyseerd op de onderstaande aspecten.

Huidige situatie STV

STV is sinds de zomer van 2018 gevestigd op sportpark de Roodemolen en beschikt hier over 9 topclay banen die alle verlicht zijn. Het aantal KNLTB leden van STV heeft zich in de loop der jaren als volgt ontwikkeld.

Jaartal	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ledental	859	812	802	752	746	695	635	625	644	699	775
- waarvan 18+	69%	72%	73%	76%	77%	80%	80%	82%	85%	86%	86%

Tabel 1. Ledentallen STV

Voor het aantal niet-KNLTB leden gaan STV en de KNLTB jaarlijks uit van circa 50. Gezien dit kleine aantal is het mogelijk dat dit niet-spelende leden betreft. De website van STV meldt een groot aantal lidmaatschaps- en tariefsvormen waaronder die van:

- niet spelend senioren lidmaatschap (bijzondere omstandigheden) € 37,00
- niet spelend junioren lidmaatschap (bijzondere omstandigheden) € 16,00
- activiteiten lidmaatschap (overige muv tennis) € 10,00

Indien de niet-KNLTB leden inderdaad niet-spelende leden betreft, leggen zij ook geen beslag op de programmering van de banen. Daarnaast is er een aantal lidmaatschapsvormen dat slechts beperkt beslag legt op de programmering van de banen zoals het overdag lidmaatschap (09:00 - 18:00), het winterlidmaatschap (1-10 t/m 31-03) en het sportcombi-lidmaatschap (15/6 – 15/9). Dit roept de vraag op wat de peildatum van het ledental is, wat het gemiddelde en het minimum aantal leden per jaar is en hoe het ledental gedurende het jaar fluctueert. Mogelijk is het gerapporteerde ledental gelijk aan de optelsom van alle personen die gedurende een jaar lid waren en deed dit aantal zich niet op één en hetzelfde voor.

Sportaccommodatiebeleid

Nederlandse gemeenten bepalen zelf of en zo ja, welke takken van buitensport zij willen (mede-) faciliteren. Ook de mate waarin en wijze waarop gemeenten hierin voorzien, bepalen zij zelf. Tennisaccommodaties zijn in Nederland overwegend geprivatiseerd¹. Bestaande en nieuwe buitensportaccommodaties dienen uiteraard te voldoen aan wettelijke vereisten zoals het bouwbesluit en de kwaliteitseisen die sommige sportbonden stellen. Anders dan voor de afmetingen, speleigenschappen en kwaliteit van velden en banen gelden voor de hoeveelheid velden en banen echter geen vereisten. Wel zijn er richtlijnen waarmee rekening gehouden kan worden. Veel gemeenten hebben in hun sportbeleid vastgesteld dat deze richtlijnen deel uitmaken van het toetsingskader voor maatregelen tegen ervaren capaciteitstekorten en -overschotten. Tot zo'n toetsingskader behoort ook de samenstelling en ontwikkeling van het aantal inwoners en leden, de aard van de sportbeoefening (recreatief, competitief, talentontwikkeling, topsport) en de termijn waarin het tekort of overschot zich voordoet.

Maatregelen om capaciteitstekorten tijdelijk of permanent op te vangen, zijn onder andere:

- krimp-stabilisatie
 - ledenstop (bij STV nog niet toegepast);
 - bespelingsintensiteit verlagen door termijnbeperkingen (bij STV op sommige lidmaatschapsvormen al toegepast, bijvoorbeeld zomer, winter, overdag);
- uitbreiding-stabilisatie
 - bespelingsintensiteit verhogen door verlichting, andere baan-/veldsoort (al toegepast);
 - competitie uitbreiden naar meerdere dagen en avonden (niet bekend is in welke mate dit door STV en KNLTB al is toegepast);
 - medegebruik van banen/velden met overcapaciteit elders in de gemeente;
 - uitbreiding aantal banen/velden.

Tot de uitbreiding van het aantal banen/velden wordt doorgaans pas overgegaan als het capaciteitstekort ondanks andere maatregelen meerjarig aanhoudt.

¹ Tennisaccommodaties zijn overwegend geprivatiseerd. Tegenwoordig investeren gemeenten weliswaar ook in tennisbanen en hockeyvelden, maar nog wel altijd duidelijk in mindere mate dan bij andere buitensporten het geval is. Verder blijkt dat wanneer gemeenten investeren in deze hockey- en tennisaccommodaties een groter deel van de werkelijke kosten bij de verhuur wordt doorbelast aan de gebruiker. Bron: "Exploitatie en beheer van buitensportaccommodaties", Mulier instituut, mei 2013.

Planningsnorm

Voor tennis wordt als capaciteitsrichtlijn van oudsher de KNLTB planningsnorm gehanteerd van 50-70 spelers op onverlichte banen tot 90 spelers op verlichte banen. Hoewel de cultuurtechnische bespelingsintensiteit in de loop der jaren fors is toegenomen², is deze norm hierop niet aangepast. Met 775 KNLTB-leden en 9 banen bedraagt het aantal spelers per baan gemiddeld 86 bij STV. Indien de norm rigide gehanteerd wordt, is er in theorie nog een groeipotentie tot 810 leden. In de praktijk komen echter hogere aantallen voor maar veel vaker nog (veel) lagere aantallen. Op basis hiervan kan worden volstaan met de conclusie dat STV het capaciteitsplafond benadert en bij een aanhoudende groeiverwachting een uitbreiding van het aantal banen behoeft.

In de KNLTB-prognose wordt daarnaast nog melding gemaakt van:

- capaciteitsonderzoeken van het Mulier Instituut waarin ook gewerkt wordt met een bandbreedte van 70 tot 90 leden per baan (senior- + juniorleden).
- onderzoek in Amsterdam (KNLTB najaar 2019) waaruit blijkt dat er verenigingen zijn met meer dan 90 leden per baan waarvan ongeveer 80 procent een wachtlijsten en/of een deelnamestop op competitie en lessen heeft (teruglopend naar 50% bij 70 tot 90 leden per baan).

Op basis van deze norm concludeert de KNLTB dan ook nog niet dat STV een capaciteitstekort zou hebben; dit wordt gedaan op basis van de ervaren baandruk.

Baandruk

In de KNLTB-prognose wordt een baandruk van 59 tot 76 seniorleden als algemene richtlijn genoemd. STV hanteert een gemiddelde van 59 als uitgangspunt maar zou er in de praktijk 79 hebben; 3 boven het kennelijke maximum van 76. Hierbij wordt opgemerkt dat voor dit gemiddelde van 79 is uitgegaan van alle seniorleden (663) inclusief de niet-KNLTB leden (50). Indien deze laatste groep niet wordt inbegrepen, bedraagt het gemiddelde 74. Hoe dan ook beoordeelt de KNLTB de baandruk te hoog, mede vanwege de keuzes die STV heeft gemaakt om de druk te verdelen door de bespeling te beperken voor avondlessen en competitieteams op zaterdag en vrijdagavond. Ook overweegt STV een tijdelijke ledenstop.

Lokale ontwikkelingen

De lokale ontwikkelingen die de KNLTB schetst, duiden onmiskenbaar op een ledentoeename bij de Teylinger tennisverenigingen. Zo gaat Padel en Tennispark Oosthout stoppen, waardoor iets minder dan 400 tennissers en padelspelers een andere locatie zouden moeten zoeken om hun sport te beoefenen³ waarvoor vanwege de afstand STV, TV Voorhout en TV Overbos de meest voor de hand liggende gegadigden zouden zijn. Ook worden in het gebied Sassenheim/Voorhout 1.400 nieuwe woningen gebouwd tot 2030 wat neerkomt op ongeveer 3.360 nieuwe inwoners. De KNLTB verwacht dat ongeveer 5 procent hiervan gaat tennissen (168 mensen). De mate waarin STV hiervan kan profiteren, is echter niet geprognosticeerd. Ook is niet ingegaan op de reden waarom Oosthout gaat stoppen. Oosthout beschikt over acht tennis- en drie padelbanen; met iets meer dan 300 leden is dat een gemiddelde van circa 30 leden per baan. Gezien de onderlinge afstanden ligt het voor de hand dat de leden van Oosthout niet alleen uitwijken naar STV maar ook naar SVV en, in mindere mate, De Klinkenberg, Sikkens en Jonkers (Noordwijkerhout).

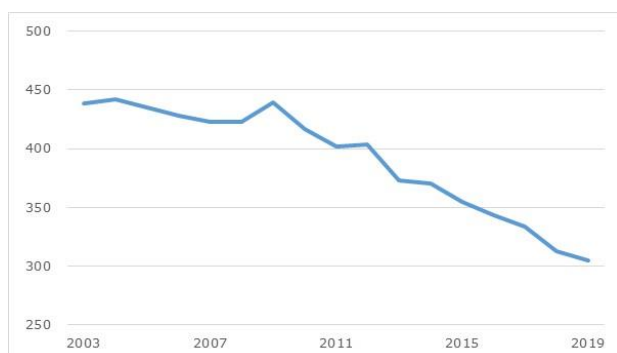
² In de loop der jaren zijn er veel nieuwe baansoorten ontwikkeld die als alternatief voor gravel dienen en wel nagenoeg jaarrond bespeelbaar zijn.

³ Volgens de particuliere eigenaar zijn dat er maar iets meer dan 300. Bron: Leidsch Dagblad, 8 december 2020

Afhankelijk van de locatie(-s) waar tot 2030 1.400 nieuwe woningen worden gebouwd, geldt dit ook voor de bewoners van die woningen.

Tennisdeelname

De KNLTB stelt dat na een jarenlange afname het aantal leden weer groeit. Dit wordt geïllustreerd met een grafiek voor de jaren 2016 tot en met 2020 waaruit blijkt dat zich in 2020 een toename ten opzichte van 2019 heeft voorgedaan. Ik verwacht dat dit mede te danken is aan de hoge vlucht die de padelsport heeft genomen. De langjarige ontwikkeling van het aantal KNLTB leden kan ook als volgt worden gepresenteerd.

Grafiek 1. Aantal KNLTB leden per 10.000 Nederlanders

Bron: NOC*NSF/CBS

Grafiek 2. Aantal KNLTB STV leden per 10.000 Teylingers

Bron: gemeente Teylingen/CBS

Uit de bovenstaande grafieken blijkt dat zich bij STV, in tegenstelling tot de nationale situatie, ook na correctie voor de bevolkingstoename een toename van het ledental voordoet. Verwacht wordt dat dit sterk verband houdt met de nieuwe accommodatie die STV in 2018 heeft betrokken.

Overigens zal het totale aantal KNLTB leden per 10.000 Teylingers veel hoger moeten zijn dan het nationaal gemiddelde van circa 300, aangezien er in de gemeente Teylingen op nog negen andere locaties kan worden getennist⁴. In Voorhout en Sassenheim zijn er in totaal zeven tennisaccommodaties met een gezamenlijk aanbod van 54 tennisbanen. Bij gemiddeld 70 tot 90 spelers per baan levert dat een capaciteit op voor bijna 4.000 tot bijna 5.000 leden; zo'n 12% tot 15% van het aantal inwoners; bijna vijfmaal hoger dan het nationaal gemiddelde. Als er door het stoppen van Oosthout nog 46 tennisbanen resteren dan biedt dit een capaciteit voor zo'n 3.000 tot 4.000 leden, oftewel 10% tot 13% van het aantal inwoners; bijna viermaal hoger dan het nationaal gemiddelde. De situatie in Warmond (bijna 5.000 inwoners) is nog extremer; met een totaal van 34 tennisbanen is er een capaciteit voor bijna 2.400 tot ruim 3.000 leden; zo'n 50% tot 65% van het aantal inwoners; bijna twintigmaal hoger dan het nationaal gemiddelde. Voor de Warmonder tennisbanen geldt echter de verwachting dat het verzorgingsgebied zich uitstrekt tot Oegstgeest en Leiden, hetgeen voor Sassenheim en Voorhout veel minder het geval is.

Conclusies en aanbevelingen

Naar mijn oordeel kan op de mate en urgentie van de capaciteitsbehoefte die de KNLTB voor STV prognosticeert een en ander worden afgedongen, waaronder het volgende.

⁴ Naast STV zijn dit KV TOP (Sassenheim), TV Sikkens (Sassenheim), De Klinkenberg (Sassenheim), Terwegen indoor (Sassenheim), SVV (Voorhout), Oosthout (Voorhout), TV Dekker (Warmond), Overbos (Warmond), Dekker Sports (Warmond).

- Er zijn verenigingen waarin het gemiddeld aantal leden per baan hoger is dan bij STV.
- De niet-KNLTB leden van STV worden voor de capaciteitsbehoefte meegeteld terwijl dit mogelijk niet-spelende leden betreft.
- Nieuwe baansorten en uitbreiding van het aantal competitiedagen en -avonden hebben onmiskenbaar geleid tot een toename van bespelingsintensiteit maar verzuimd is om de planningsnormen hierop aan te passen.
- Het maximale ledental op één en dezelfde peildatum is mogelijk lager dan het ledental dat is gerapporteerd indien STV en KNLTB de lidmaatschappen voor een deel van het jaar optellen bij de lidmaatschappen voor een heel jaar.
- Als tijdelijk danwel permanent alternatief voor een baanuitbreiding kan de baanbezetting bij STV nog beter worden verdeeld en/of geïntensiveerd door bijvoorbeeld ledenstops, alternatieve lidmaatschapsvormen en uitbreiding van het aantal competitiedagen en -avonden.

Dit laat onverlet dat STV sinds de verhuizing naar het nieuwe park een zeer sterke ledentoeename laat zien, ervan uitgaande dat het ledental in 2019 en 2020 op dezelfde wijze is geteld als in de jaren daaraan voorafgaand. Deze toename kan aanhouden indien STV, net als de andere tennisparken in Teylingen, kan profiteren van het stoppen van Oosthout en de bouw van zo'n 1.400 nieuwe woningen in Voorhout/Sassenheim. Het stoppen van Oosthout roept echter wel de vraag op in hoeverre de groei van STV tot dusver autonoom was of ten koste is gegaan van andere tennisparken. Dit wordt nog versterkt door het gegeven dat er in Voorhout en Sassenheim nu zoveel tennisbanen zijn dat daar bijna vijfmaal zoveel KNLTB-leden zouden moeten zijn dan wat op grond van het nationale gemiddelde kon worden verwacht. De mate waarin de groei van STV autonoom is of ten laste gaat van andere aanbieders, kan worden bepaald door voor alle tennisaccommodaties in Sassenheim en Voorhout te onderzoeken:

- hoe het, op een uniform wijze bepaalde, aantal leden en banen zich in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld en zich de komende jaren zullen ontwikkelen, rekening houdend met het stoppen van Oosthout, de bouw van nieuwe woningen en overige invloedsfactoren;
- in welke mate de baanbezetting en contributies met elkaar overeen komen.

Een dergelijk onderzoek is niet van invloed op het toenemend capaciteitstekort dat door STV ervaren wordt. Indien uitsluitend wordt uitgegaan van deze behoefte en het belang van de leden van STV, is de wens om te komen tot een uitbreiding met twee banen dan ook zonder zo'n onderzoek te rechtvaardigen. Voor de uitvoeringstermijn van deze uitbreiding is het aan te bevelen om er rekening mee te houden dat de toename van het ledental en capaciteitsbehoefte van STV:

- in omvang en termijn vooral zal samenhangen met het stoppen van Oosthout en het bouwen van de nieuwe woningen;
- pas na de Coronacrisis weer positief zal zijn en tot die tijd negatief.

Voor toelichting en overleg ben ik uiteraard graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Tien organisatieadvies

Joop Scherpenzeel